

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 2. marts 2020

Sag BS-27412/2019-HJR
(1. afdeling)

Fagligt Fælles Forbund
som mandatar for C
(advokat Rune Asmussen)

mod

X ApS
og
E
(advokat Jesper Rasmussen for begge)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 3. januar 2018 (BS 6B-447/2017) og af Østre Landsrets 18. afdeling den 25. januar 2019 (B-270-18).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Marianne Højgaard Pedersen, Vibeke Rønne, Oliver Talevski og Kristian Korfits Nielsen.

Procesbevillingsnævnet har den 10. maj 2019 meddelt Fagligt Fælles Forbund (herefter 3F) som mandatar for C begrænset tilladelse til anke til Højesteret, således at tilladelsen alene omfatter spørgsmålet om tortgodtgørelse for tv-overvågningen.

Påstande

Appellanten, 3F som mandatar for C, har nedlagt påstand om, at de indstævnte, X ApS og E, solidarisk skal betale 50.000 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

X ApS og E har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet supplerende forklaring af C, E, A og D.

C har vedstået sine forklaringer for byretten og landsretten og har supplerende forklaret, at hun var ansat i 3-4 måneder. Hun arbejdede 30-37 timer om ugen fordelt på 3-4 vagter. Hun følte sig overvåget. Hver gang hun lavede en fejl, rettede E straks henvendelse til hende. Han sad på kontoret og så på videoskærme og holdt øje med hende. Det var som om, han holdt øje med, om hun lavede fejl. Hvis hun f.eks. kom til at udlevere en ekstra kylling, kaldte han hende ind på kontoret og viste det på videoen og sagde, at det skulle hun ikke. Han sagde, at det ikke måtte ske igen, og at han havde fyret andre af den grund.

E var i forretningen meget af tiden i forbindelse med, at den åbnede. Efterfølgende var han en del i København. Via en app kunne han holde øje med, hvad de lavede. Hun har oplevet, at han kontaktede manageren, hvis han havde set hende lave en fejl. Det skete flere gange. Manageren fortalte, at E havde sagt, at hun skulle holde øje med hende. Der var en episode, hvor hun skulle gøre rent på toilettet. Hun låste døren, da hun selv skulle på toilettet. Manageren tog fat i håndtaget og konstaterede, at døren var låst. Manageren fortalte, at hun havde fået besked af E om at se, hvad C lavede. E opholdt sig på det tidspunkt i København og brugte appen. På et møde spurgte E, hvorfor hun havde låst døren, og at det ikke var første gang, det var sket. Hun følte sig overvåget under hele sin ansættelse. Det var hendes opfattelse, at E havde nogle ynglings-personer, han ikke kontrollerede, herunder manageren og nogle af de andre ansatte, mens der var andre, han særlig kontrollerede, herunder hende. En af hendes arbejdsopgaver var at gøre rent i kundearealet. Det var ikke populært arbejde blandt de ansatte. For det meste var det hende, der blev sat til det. Manageren sagde, at E havde sagt, at det var hende, der skulle gøre det. Hun ved ikke, om de vidste, at rengøringsarbejdet ikke var populært blandt de ansatte. Hvis hun begik fejl, og det blev taget på kamera, blev det påtalt. Det var E, der stod bag, selvom han ikke var til stede. Det var meget ubehageligt, og hun følte, at hun ikke kunne lave fejl, hvilket gjorde, at hun kom til at lave flere fejl. Oplevelsen har medført, at hun altid holder øje med, hvor der er kameraer. Under en efterfølgende ansættelse sagde hun til chefen, at han ikke skulle holde øje med hende, da det var meget grænseoverskridende. Hun arbejder nu på plejehjem, hvor der ikke er videoovervågning, hvilket hun er lettet over.

Der var områder i butikken, der ikke blev filmet - de blinde vinkler. Det var ved kontoret, ved omklædningen og ved skraldespanden ved frituren. Der samledes de ansatte, når de holdt en kort pause i deres arbejde. Hvis de holdt pause uden for de planlagte pauser, blev det påtalt, forudsat det blev filmet.

E har vedstået sine forklaringer for byretten og landsretten og har supplerende forklaret, at kameraerne primært var blevet sat op på grund af personalets sikkerhed og af hensyn til at forhindre indbrud samt, hvis der opstod kundeklager, for at de kunne se, hvad der var sket. Enten sagde kunden noget forkert eller den ansatte havde lavet en fejl, hvorefter ledelsen kunne give feedback. Det skete sjældent, at optagelserne blev brugt. De blev ikke brugt i anden anledning. De blev ikke brugt til at tjekke, hvordan de ansatte arbejdede. Det ville ikke være hensigtsmæssigt, og det ville tage forholdsvis lang tid at se på optagelserne. Han har brugt optagelserne til at følge med live f.eks. omkring spidsbelastningstidspunkter, f.eks. Black Friday. Han ville kontrollere, om vagtskemaet var godt nok. Det interessante var, hvor mange kunder der stod i kø. Der er kameraer ved kundeområdet og mod de ansattes område. Optagelserne har også været brugt i forbindelse med en episode med brandstiftelse og en anden episode, hvor der var en, der var brudt ind. Han har i et tilfælde brugt optagelserne vedrørende C i forbindelse med behandling af en klage. Som han husker det, havde C sagt, at det var en kollega, der havde lavet fejlen. Han kan ikke genkende de forklaringer, der er afgivet i sagen, om at han generelt skulle have brugt optagelserne til overvågning af de ansatte. Han har ikke været specielt efter C. Der er bl.a. 5 forretninger i København, og han har ikke tid til at fokusere på alle medarbejdere. Det er muligt, at manageren kan have fokuseret på C, hvis hun ikke var så god til sit arbejde. Han har hverken overvåget hende eller andre ansatte. Der er blinde vinkler i alle forretninger, men han husker ikke præcis, hvordan forholdene er i Århus.

A har vedstået sine forklaringer for byretten og landsretten og har supplerende forklaret, at han var ansat samtidig med C. Han havde 4-6 vagter om ugen. 3 eller 4 af dem var sammen med C. Han har oplevet, at E og manageren har overvåget ham med kamera. Det skete både, når E var i forretningen, og når han ikke var der. Når E ikke var der, kontaktede han manageren, der så kontaktede ham. Manageren havde altid en telefon på sig. Manageren fik sms'er fra E, hvori denne spurgte, hvad han lavede. Det har manageren fortalt ham. Han har oplevet, at der også blev holdt øje med, hvor ofte og hvor lang tid han var på toilettet. Hvis de ansatte holdt korte pauser og snakkede sammen, fik de at vide, at dette ikke var tilladt. De skulle lave noget hele tiden. Han ved, at E har overvåget C via kameraerne. Der var en episode, hvor han gik ind på Es kontor for at rose C og sige, at det gik godt. E svarede, at han skulle passe sig selv, og E fortalte, at han holdt øje med C over kameraerne. Han har oplevet, at C blev rettet af manageren ..., hvor E ikke var i forretningen. Det var hans opfattelse, at det var noget E havde bedt ... om at gøre på baggrund af noget, E havde set på kameraerne. Det var hans opfattelse, at det særligt var de ansatte med anden etnisk baggrund, især C og U, som E holdt øje med, mens der var andre, der ikke blev kontrolleret.

Han følte lidt, at arbejdet på grund af kameraerne var som at være i et fængsel, hvor han skulle se sig over skulderen for at se, om E eller manageren var på vej mod ham. Ved de blinde vinkler kunne de stå og slappe af. Han stod der ofte, når han holdt en kort ekstra pause, der ikke var i vagtskemaet. Han stod der sammen med 1-2 kolleger. Det var hans opfattelse, at E hele tiden var efter C, og at E ikke behandlede hende særlig godt.

D har vedstået sine forklaringer for byretten og landsretten og har supplerende forklaret, at hun havde 3-4 vagter om ugen, og mindst en af dem var sammen med C. Hun har oplevet, at E har overvåget medarbejderne. E brugte videoovervågning til at holde øje med de ansatte. Hun har ikke oplevet, at det har være brugt specifikt over for hende, hvad hun ved af, men hun har oplevet, at det har været brugt over for de ansatte som en større gruppe. Pigerne arbejder oftest foran i forretningen og drengene i køkkenet. Hvis pigerne gik ud i køkkenet for at snakke, fik de at vide, at de ikke måtte stå og snakke. Det var et eksempel på, hvordan de var blevet overvåget som gruppe. Når de spurgte managerne, hvor de vidste det fra, sagde de, at det var noget E havde fortalt dem. Det skete, selvom E ikke var i forretningen. Hun tænkte, hvor E vidste det fra. De kunne på kontoret se, at der var videoovervågning. Hun følte det som at være med i Big Brother, hvor der var overvågning hele tiden. Det kunne ske flere gange på en vagt, at der blev påtalt noget, hvor overvågningen efter hendes opfattelse var blevet brugt til at kontrollere medarbejderne. E kontaktede ikke alle medarbejderne lige meget. C var den, det gik ud over. Når C var på arbejde, vidste de, at C blev overvåget. Hun har oplevet rigtig mange gange, at C blev irettesat på grund af videooptagelser. C blev oftest sat til at gøre rent i lobbyen, også selvom hun lige havde gjort det. Hun måtte ikke stå stille på noget tidspunkt. Der var nogle blinde vinkler på optagelserne, bl.a. inde ved den røde skraldespand ved frituren og ved opvasken. Drengene fandt også et hjørne, men man kunne se, når nogen gik derind. De ansatte brugte de blinde vinkler til at få fred for kameraerne. Når de havde brug for et kort hvil, gik de derhen. Der kunne stå 2-3 personer omkring den røde skraldespand. Når de stod der, kunne de se lederen komme og se efter dem. Det var noget, lederne havde fået besked om at spørge om. For sådan var lederne ikke. Det var noget, der kom fra E. Hun har også hørt, at lederne har sagt, at det var E, der havde spurgt dem.

Retsgrundlag

Persondataloven og ledelsesretten

Den dagældende persondatalov (lov nr. 429 af 31. maj 2000 med senere ændringer) indeholder i § 5, stk. 1-3, følgende bestemmelser:

”§ 5. Oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingskik.

Stk. 2. Indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål. Senere behandling af oplysninger, der alene sker i historisk, statistisk eller videnskabeligt øjemed, anses ikke for uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne er indsamlet.

Stk. 3. Oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.”

Af Justitsministeriet og Datatilsynets pjece om tv-overvågning fra marts 2008, side 15, fremgår bl.a.:

”Tv-overvågning af arbejdspladser

...

Ansættelsesretlige principper

Ud fra almindelige ansættelsesretlige principper og praksis gælder der visse begrænsninger i arbejdsgiverens adgang til at indføre kontrolforanstaltninger, herunder tv-overvågning af ansatte. De vigtigste begrænsninger er:

- Der skal foreligge et driftsmæssigt formål.
- Det må ikke være krænkende for de ansatte.
- Der skal søges opnået en aftale med de ansatte.”

I DA og LO-aftalen af 27. oktober 2006 om kontrolforanstaltninger, som kodificerer, hvad der antages at følge af ledelsesretten, fremgår bl.a.:

”1. Arbejdsgiveren kan i medfør af ledelsesretten og under iagttagelse af bestemmelserne i de kollektive overenskomster iværksætte kontrolforanstaltninger. Kontrolforanstaltninger skal være sagligt begrundede i driftsmæssige årsager og have et fornuftigt formål; de må ikke være krænkende over for lønmodtagere, og de må ikke forvolde lønmodtagerne tab eller nævneværdige ulemper. Kontrolforanstaltninger skal indrettes således, at der er et rimeligt forhold mellem formål og midler.”

Tortgodtgørelse

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.”

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar. Det fremgår af forarbejderne til loven (Folketingstidende 1983-84, 2. samling, tillæg A, sp. 123), at bestemmelsen – sammen med andre bestemmelser i loven – erstattede § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven.

Den sidstnævnte bestemmelse var bl.a. ændret ved lov nr. 89 af 29. marts 1972. Det fremgår af lovens forarbejder (Folketingstidende 1971-72, tillæg A, sp. 552 og 560), at ændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred. I denne betænkning anføres om begrebet ”tort” bl.a. (s. 65):

”’Tort’ er krænkelse af selv- og æresfølelsen, d.v.s. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. Krænkelsesformen kan være sigtelser og ringeagtsytringer (injurier), fredskrænkelser, f.eks. brud på brevhemmeligheden, offentlig meddelelse om privatlivet tilhørende forhold eller frihedskrænkelser, herunder kønsfrihedsforbrydelser.”

Erstatningsansvarslovens § 26 er efterfølgende ændret flere gange, bl.a. ved lov nr. 349 af 23. maj 1997. Ved ændringen blev der indsat en ny bestemmelse i stk. 2 (nu stk. 3). Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden – selv om der ikke er lidt tort – betale den forurettede godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed.

I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende 1996-97, 1. samling, tillæg A, s. 3172-3174):

”4. Godtgørelse for ikke økonomisk skade

4.1. Gældende ret

Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, at den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.

Begrebet »tort« og dermed bestemmelsens rækkevidde er navnlig fastlagt ved nogle højesteretsdomme. Retstilstanden kan herefter sammenfattes på den måde, at godtgørelse for tort selv i alvorlige voldssager kun kan tilkendes, hvis volden er begået under sådanne for ofret særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at de er egnede til at krænke vedkommendes selv- og æresfølelse.

Alvorlig vold eller trusler om vold kan derfor ikke i sig selv begrunde, at der tilkendes ofret en godtgørelse for tort, heller ikke i tilfælde, hvor overgrebet har medført en forståelig og belastende følelse af utryghed, angst og mindreværd.

...

Den gældende retstilstand bygger på princippet om, at godtgørelse for ikke-økonomisk skade kun bør tilkendes, hvor der er et ganske særligt behov herfor, og hvor der endvidere kan opstilles visse objektive kriterier som f.eks., at der er opstået varig helbredsskade, eller at en forbrydelse er begået på en sådan måde, at der heri ligger en særlig krænkelse af ofrets selvfølelse. Dette princip er bl.a. med til at undgå vilkårlighed i retsanvendelsen.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

Psykiske følger som utryghed, angst og lignende kan opstå som følge af mange typer af forbrydelser og vil have forskellig intensitet bl.a. afhængig af offerets individuelle psykiske ressourcer og sociale kontaktnet. F.eks. kan der hos personer, der har været udsat for vold, røveri, indbrudstyveri, hærværk, overtrædelser af polititilhold, eller der måske »blot« har været vidne til, at andre udsættes for vold, opstå forskellige grader af utryghed eller angst.

En ændring af retstilstanden vedrørende godtgørelse for tort vil derfor kunne få ganske vidtrækkende følger. Samtidig vil selv mindre ændringer kunne medføre væsentlige udgifter for det offentlige ikke mindst på grund af reglerne i offererstatningsloven, som indebærer, at staten dækker bl.a. krav på godtgørelse for tort til ofre for overtrædelser af straffeloven.

Der har imidlertid været rejst kritik af den meget begrænsede adgang til at yde torterstatning. Der er samtidig grænsetilfælde, f.eks. særligt grove voldsforbrydelser, jf. de ovennævnte eksempler, hvor det kan forekomme rimeligt, at der åbnes en adgang til, at ofre i videre omfang end i dag kan tilbydes en økonomisk godtgørelse for den angst og psykiske belastning, der har været forbundet med at være offer for forbrydelsen.

Med henblik på at tilvejebringe en begrænset øget mulighed for at tilkende en godtgørelse for ikke-økonomisk skade ved særlig grove forbrydelser foreslås det, at der indsættes et nyt stk. 2 i erstatningsansvarslovens § 26.

Den nye bestemmelse skal omfatte særlige grænsetilfælde, hvor der hidtil ikke er ydet godtgørelse for tort i medfør af stk. 1.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det navnlig i forbindelse med kriminalitet rettet mod en andens frihed eller person, at det kan forekomme rimeligt, at der åbnes mulighed for i videre omfang end hidtil at yde en godtgørelse også for ikke-økonomisk skade. Godtgørelse skal ydes i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke ofrets selv- eller æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Det er derfor en betingelse efter den foreslåede bestemmelse, at krænkelsen er sket ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens frihed eller person.

Der foreslås ikke en udvidelse af adgangen til at tilkende godtgørelse for ikke-økonomisk skade i forbindelse med angreb mod en persons fred eller ære i øvrigt."

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev der i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, indsat en særlig bestemmelse, som – i tilfælde, hvor der foreligger tort som nævnt i stk. 1 – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse i forbindelse med overtrædelse af straffelovens kapitel 23 og 24 om forbrydelser i familieforhold og seksualforbrydelser. I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende 2000-01, tillæg A, lovforslag L 143, s. 3521):

"4.1.9. Tortgodtgørelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. "Tort" er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og omdømme..."

Erstatningsansvarslovens § 26 er senest ændret ved lov nr. 1719 af 27. december 2018. Ændringen – der trådte i kraft den 1. januar 2019 – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse for tort i forbindelse med overtrædelse af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, lovforslag L 20, s. 38):

"2.14.1. Gældende ret

...

2.14.1.2. Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er en videreførelse af den dagældende regel i § 15, stk. 1, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven, jf. herved § 2 i lov nr. 89 af 29. marts 1972. Efter den dagældende § 15, stk. 2, i ikrafttrædelsesloven skulle godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ikrafttrædelseslovens § 15, stk. 2, blev ikke medtaget i erstatningsansvarsloven, men det fremgår af lovforslaget, at der ikke er tilsigtet nogen ændring med hensyn til udmåling af godtgørelsen. Godtgørelsen skal således fortsat fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, jf. lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984 om erstatningsansvar, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, sp. 123.

For at der kan tilkendes en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal der foreligge en retsstridig krænkelse. For at en krænkelse er retsstridig, skal der foreligge en culpøs krænkelse af en vis grovhed."

Ved lov nr. 519 af 6. juni 2007 om ændring af tv-overvågningsloven og persondataloven skete der en udvidelse af adgangen til tv-overvågning og styrkelse af retsbeskyttelsen ved behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning. Om tortgodtgørelse ved overtrædelse af persondataloven anføres i lovforslaget bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag L 162, s. 5403):

"7.6. Økonomisk godtgørelse

...

7.6.2. Justitsministeriets overvejelser

...

Godtgørelse for krænkelse af lovens regler om beskyttelse af den registreredes personlige integritet, der ikke har medført et formuetab, falder uden for persondatalovens § 69. I stedet må et sådant krav i givet fald gøres gældende efter den almindelige regel om godtgørelse i erstatningsansvarslovens § 26. Det fremgår af denne bestemmelse, at den, der

er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale forurettede godtgørelse for tort.

Det følger af retspraksis, at uberettiget anvendelse af tv-overvågningsoptagelser efter en konkret vurdering kan udløse godtgørelse for tort, jf. herved en afgørelse fra Vestre Landsret optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2334 ff.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at dansk rets almindelige bestemmelse om godtgørelse for tort i erstatningsansvarslovens § 26 udgør et tilstrækkeligt værn for den, der anser sin personlige integritet krænkede ved en dataansvarligs tilsidesættelse af persondatalovens beskyttelses hensyn. Der foreslås derfor ikke indsat en særlig bestemmelse om godtgørelse for tort i persondataloven.”

Anbringender

3F som mandatar for C har anført navnlig, at det efter bevisførelsen må lægges til grund, at der er sket kontrollerende tv-overvågning af de ansatte uden konkret anledning hertil, og at tv-overvågningen især har omfattet hende. E har for byretten og landsretten forklaret, at tv-overvågningen også blev anvendt af hensyn til disciplinen og for, at han kunne kontrollere, at arbejdet blev udført korrekt. Den forklaring, som E har afgivet til brug for Højesteret, virker utroværdig og giver ikke grundlag for at tilsidesætte byrettens og landsrettens bevisbedømmelse. Der er på baggrund af de samlede forklaringer under alle omstændigheder tilstrækkeligt belæg for, at Højesteret kan lægge til grund, at E har anvendt tv-overvågning over for de ansatte, herunder hende, uden saglig grund. Overvågningen har medført konkrete irettesættelser af hende, og det er bl.a. sket i forbindelse med, at hun skulle på toilettet. Det kan konkluderes, at mange vidner har forklaret om omfattende tv-overvågning. Andre vidner har ganske vist forklaret, at tv-overvågning ikke blev anvendt over for dem, men dette må formentlig tilskrives, at E anvendte tv-overvågning som kontrolmiddel forskelligt, afhængig af hvilken medarbejder der var tale om. Det må efter en samlet bevisbedømmelse lægges til grund, at der har været tale om en overvågning, der havde omfattende, systematisk og konstant karakter. Det påstås ikke, at hun er blevet overvåget i hele arbejdstiden, men det er sket så relativt ofte, at det for hende har følt sig som om, det var konstant. Tv-overvågningen blev foretaget af E, når han var i butikken, men også når han ikke var der.

Det er ubestridt, at tv-overvågningen var omfattet af den dagældende persondatalov. Den skete anvendelse af tv-overvågningen til at kontrollere hendes arbejde har ikke været saglig og proportional, og den har således været i strid med både persondataloven, jf. denne lovs § 5, stk. 1-3, og § 6, stk. 1, nr. 7, og med den generelle ansættelsesretlige grundsætning om udøvelse af ledelsesretten, hvorefter tv-overvågning skal være sagligt driftsmæssigt begrundet og tage

passende hensyn til lønmodtagerens interesser. Dette understøttes af bl.a. Arbejdsrettens dom af 29. marts 2007 og af Sø- og Handelsrettens dom gengivet i UfR 2008.727/2.

Det var således retsstridigt, at tv-overvågningen blev anvendt til at kontrollere hendes arbejde, og det indebar en krænkelse af hende, som kan begrunde, at der tilkendes godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. En arbejdsgivers anvendelse af tv-overvågning, herunder distanceovervågning, til at kontrollere ansatte indebærer en stor belastning. Tortgodtgørelse tilkendes for krænkelse af selv- og æresfølelsen. Det antages i litteraturen, at der skal være tale om særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, der er egnet til at krænke selv- og æresfølelsen hos en person som den, der rejser kravet. Den uberettigede anvendelse af tv-overvågning, som hun har været udsat for, passer på denne beskrivelse. Hun var 15 år og i sit første job, da den krænkende tv-overvågning fandt sted. Den uberettigede tv-overvågning har påvirket hende meget og gør det stadigvæk. Hvis erstatningsansvarslovens § 26, som forudsat af lovgiver, skal udgøre et tilstrækkeligt værn i forhold til den personlige integritet for den krænkede lønmodtager, må det vise sig i en sag som denne.

Efter sagens omstændigheder, herunder tv-overvågningens omfattende, systematiske og konstante karakter, bør tortgodtgørelsen fastsættes til 50.000 kr.

X ApS og E har anført navnlig, at C har bevisbyrden for, at kameraerne i butikken er anvendt på en uretmæssig måde over for de ansatte, herunder hende, og at en eventuel uretmæssig anvendelse har været så krænkende, at der er grundlag for at tilkende hende godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Der er enighed om, at kameraerne var opsat med et sagligt formål, og at tv-overvågningen ikke i sig selv var krænkende for C eller andre ansatte.

C har ikke dokumenteret, at tv-overvågningen i butikken er anvendt på en uretmæssig måde over for de ansatte. Hun har heller ikke dokumenteret, at der konkret er sket uretmæssig anvendelse af tv-overvågningen over for hende.

Ved bevisbedømmelsen må der lægges vægt på den forklaring, som E har afgivet til brug for Højesteret, da den udgør en mere nøjagtig forklaring end forklaringerne i byretten og landsretten og er mere målrettet de problemstillinger, som er omfattet af anken til Højesteret. De forklaringer, der i øvrigt er afgivet i sagen, giver et klart indtryk af, at de fire oprindelige parter i byretssagen har én forklaring, mens stort set alle andre vidner har en anden opfattelse. Fælles for forklaringerne er dog, at de ikke er særlig konkrete i relation til en eventuel krænkelse af C.

Efter bevisførelsen må Højesteret lægge til grund, at tv-overvågningen generelt kun har været anvendt i ganske få tilfælde. Det må lægges til grund, at tv-overvågningen kun har været anvendt over for C i et enkelt tilfælde, og at det skete i forbindelse med en kundeklage. Det gav anledning til, at Cs konkrete håndtering af kundeforholdet blev drøftet.

Da det således ikke er godtgjort, at der har været tale om uretmæssig anvendelse af tv-overvågningen over for C, skal der allerede af denne grund ske frifindelse.

Hvis Højesteret imidlertid ikke er enig heri, kan C ikke anses for at have godtgjort, at der er sket anvendelse af tv-overvågning over for hende på en sådan krænkende måde, at hun har krav på tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Det afgørende er, om anvendelsen af tv-overvågningen generelt er egnet til at krænke selv- og æresfølelsen og ikke, om C har følt sig krænket.

Der er under alle omstændigheder ikke grundlag for at tilkende 50.000 kr. i tortgodtgørelse.

Højesterets begrundelse og resultat

For Højesteret angår sagen, om der er sket uberettiget tv-overvågning af C under udførelsen af hendes arbejde hos ... i ... fra december 2015 til marts 2016. I givet fald er spørgsmålet, om hun har krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Tv-overvågningen fandt sted i restauranten og i fællesrum, hvor arbejdet blev udført, og parterne er enige om, at det var lovligt at opsætte kameraerne.

Efter bevisførelsen lægger Højesteret til grund, at formålet med og anvendelsen af tv-overvågningen var som forklaret af E i byretten, og at tv-overvågningen således bl.a. er anvendt til at disciplinere C og kontrollere, om hun udførte sit arbejde korrekt. Højesteret lægger efter bevisførelsen til grund, at denne anvendelse af tv-overvågningen over for C har haft et betydeligt omfang og er foregået løbende, både når E var til stede på arbejdspladsen, og når han ikke var der.

Højesteret finder, at X ApS og E ikke har godtgjort, at der forelå saglige og proportionale grunde (i form af arbejdsmæssige eller sikkerhedsmæssige forhold) til at anvende tv-overvågningen over for C som sket. Højesteret tiltræder på denne baggrund, at anvendelsen af tv-overvågningen har overskredet grænserne for, hvad der er tilladt efter arbejdsgiverens ledelsesret og efter den dagældende persondatalov, jf. herved denne lovs § 5, stk. 1-3.

Der skal herefter tages stilling til, om C som følge af den uberettigede anvendelse af tv-overvågningen har krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Efter bestemmelsen er det en betingelse for godtgørelse for tort, at der foreligger en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person.

Anvendelsesområdet for erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, fremgår bl.a. af forarbejderne til loven og senere ændringer og af forarbejderne til den tidligere bestemmelse i § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven. I disse forarbejder anføres bl.a., at tort forudsætter en culpøs krænkelse af en vis grovhed, og at krænkelsen skal angå den pågældendes selv- og æresfølelse, dvs. vedkommendes opfattelse af eget værd og omdømme. For visse typer af krænkelse er det i forarbejderne mere præcist angivet, hvad der skal til for, at der foreligger tort, og disse angivelser kan bidrage til fastlæggelse af bestemmelsens anvendelsesområde også for så vidt angår andre krænkelse. Om vold fremgår det f.eks. af lovændringen i 1997, at der kun foreligger tort, hvis den er begået under særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder. Med hensyn til tortgodtgørelse ved overtrædelse af persondataloven fremgår det af forarbejderne til den ændring af tv-overvågningsloven og persondataloven, som skete ved lov nr. 519 af 6. juni 2007, at erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, udgør et tilstrækkeligt værn for den, der anser sin personlige integritet krænkede ved en dataansvarlig tilsidesættelse af persondatalovens beskyttelseshensyn.

Højesteret finder, at en overskridelse af grænserne efter ledelsesretten og databeskyttelseslovgivningen i forbindelse med en arbejdsgivers anvendelse af tv-overvågning over for en ansat ikke i sig selv vil udløse et krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Det vil således – som også anført i forarbejderne til lovændringen i 2007 – bero på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, om en uberettiget anvendelse af tv-overvågning over for en ansat kan udløse tortgodtgørelse.

Krænkelsen i den foreliggende sag består i, at tv-overvågningen i et betydeligt omfang er anvendt til – uden saglig grund – løbende at kontrollere C under udførelsen af hendes arbejde. Højesteret finder, at hun som følge heraf med føje har følt sig konstant overvåget på sin arbejdsplads, og at dette har medført en stor psykisk belastning for hende.

Højesteret finder på denne baggrund, at den uberettigede anvendelse af tv-overvågningen har haft den fornødne grovhed og har været egnet til at krænke Cs selv- og æresfølelse. Hun har derfor krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Godtgørelsen kan passende fastsættes til 20.000 kr. Beløbet skal forrentes fra den 15. september 2017, hvor C nedlagde påstand for byretten om tortgodtgørelse for uberettiget anvendelse af tv-overvågningen.

Sagsomkostningerne for Højesteret er fastsat til dækning af advokatudgift med 35.000 kr. og af retsafgift for Højesteret med 1.500 kr., i alt 36.500 kr.

THI KENDES FOR RET:

X ApS og E skal solidarisk betale yderligere 20.000 kr. med procesrente fra den 15. september 2017 til C.

I sagsomkostninger for Højesteret skal X ApS og E solidarisk betale 36.500 kr. til Fagligt Fælles Forbund som mandatar for C.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse. Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.